

Tweede Kamer, 68^e vergadering

Dinsdag 23 april 2024

Aan de orde is het **debat** over **de artikel 100-brief over een aanvullende bijdrage aan de maritieme veiligheid in de Rode Zee**.

Termijn inbreng

De voorzitter:

Aan de orde is het debat over de artikel 100-brief over een aanvullende bijdrage aan de maritieme veiligheid in de Rode Zee. Dit is een plenaire afronding in één termijn. Er is net een commissiedebat geweest met de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Defensie, die ik allebei van harte welkom heet. In één termijn gaat de Kamer dit nog plenair afronden. Daarna komt de reactie van de regering.

Als eerste spreker staat de heer Paternotte op mijn lijst. Hij spreekt namens D66.

De heer Paternotte (D66):

Dank u wel, voorzitter. We hebben een goed debat gehad over het beschermen van de koopvaardischepen in de Rode Zee en het uitzenden van een tweede schip voor een bijdrage aan de missies daar. Dank aan beide ministers voor de antwoorden. Mijn fractie heeft de bijdrage aan de missies getoetst aan drie vragen: over het legitieme doel, of de Nederlandse bijdrage hier een verschil in kan maken en over de voorzorgsmaatregelen.

Het legitieme doel is de bescherming van de internationale rechtsorde. Dat hebben we eigenlijk al onderschreven door het steunen van de uitzending van Zr.Ms. Tromp. Die rechtsorde wordt ondermijnd door China, Rusland en Iran. De eerste twee hebben zelf hun diplomaten een akkoord met de Houthi's laten sluiten om hun schepen met rust te laten, ongeacht de bestemming. Dat is een cynische kijk op de wereldorde. Staat het huis van de buurman in brand, dan hoor je te gaan blussen. Deze autocratische landen brengen dan alleen water naar hun eigen huis.

De landen in de coalities van OPG en Aspides staan wél op ter bescherming van de vrije zee. Het is goed dat Nederland aan die missies een relatief grote bijdrage levert, met een stevige medische faciliteit, specialisten en de bevoorrading van brandstof en levensmiddelen. Voor deze functies is de Karel Doorman gebouwd en bemand.

Het debat ging daarnaast over de voorzorgsmaatregelen en de bescherming van de Doorman tijdens de missie. Het kabinet heeft helder aangegeven dat de escorte van een of meerdere fregatten voorwaardelijk is voor de beweging in hogererisicogebieden en is ingegaan op vragen over de fallback van de medische voorzieningen. Dank daarvoor.

Voorzitter. Mijn fractie steunt de missie. Ik wens tot slot de commandant en de bemanning een goede vaart, een veilige missie en een behouden thuiskomst. Hun geliefden wens ik sterkte tijdens hun afwezigheid.

De voorzitter:

Hartelijk dank. Nu is het woord aan de heer Tuinman namens BBB.

De heer Tuinman (BBB):

Voorzitter. Zr.Ms. Karel Doorman is uitgevaren om op tijd in de Rode Zee te kunnen zijn voor een belangrijke missie in het belang van Nederland. Beschermen wat ons dierbaar is; daaronder vallen vrije zeevaart, vrije handel en maritieme veiligheid. Mijn fractie beseft heel goed dat dit een gevaarlijke missie is waarvan vooraf niet alle feiten, scenario's en risico's inzichtelijk te maken zijn. Ik blijf benadrukken dat commandant en bemanning een mandaat en een middelenmix nodig hebben die net iets ruimer in het jasje zitten dan strikt noodzakelijk is voor de missie.

De Karel Doorman heeft een gewichtig verleden en moet dat gewichtige verleden ook hooghouden. De schout-bij-nacht Karel Doorman ging met het Nederlandse fregat Hr.Ms. De Ruyter ten onder tijdens de slag in de Javazee in 1942, bezig met het beschermen van wat ons dierbaar is. In 1948 trad het laatste Nederlandse vliegdekschip Hr.Ms. Karel Doorman aan. Dat is toch wel wat, een

vliegdekschip. Ik ben zes à zeven weken geleden op de Prince of Wales geweest, een van de twee Belgische ... Nee, dat is verkeerd. Dat is een van de twee Engelse vliegdekschepen. Het is niet Belgisch, want dan had het aan de kade gelegen. Maar goed, dat is toch wel wat. Het Nederlandse vliegdekschip met zijn vliegtuigen zorgde voor de ogen, oren en slagkracht van NAVO-eskaders en smaldelen en beschermde daarmee de fregatten, onderzeeërs en mijnenjagers in zijn directe omgeving. De commandant van dat laatste vliegdekschip, van de Karel Doorman, was de kapitein-ter-zee Bert Veldkamp, trouwens geen familie van. Die blies in 1968 het nachtkajaksje uit.

Voorzitter. Met het Joint Support Ship Karel Doorman van nu zet Nederland een relevante capaciteit in, en wel in de Rode Zee. Nu moet de Doorman echter beschermd worden door de andere landen en hun schepen. Dit punt van zorg is uitvoerig besproken in het debat van zojuist.

Ter afronding, voorzitter. Mijn fractie heeft vertrouwen in de intuïtie, de besluitvorming en de kameraadschap op de Karel Doorman. Het succes van de missie ligt nu in handen van de commandant. Vertrouwen vanuit de Kamer is dan ook cruciaal. Dat vertrouwen krijgt u van mijn fractie. Wij stemmen in met deze missie en ik wens eenieder veel krijgsmansgeluk en een behouden vaart.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. De heer Brekelmans gaat nu spreken namens de VVD.

De heer **Brekelmans** (VVD):

Voorzitter. Zojuist hebben we gesproken over de inzet van Zr.Ms. Karel Doorman. Dit logistieke ondersteuningsschip gaat een belangrijke rol spelen in de Rode Zee door het leveren van logistieke en medische capaciteit aan de EU-geleide missie Aspides en de VS-geleide missie Operation Prosperity Guardian. Nederland heeft als handelsland en maritieme natie een groot belang bij vrije zeevaart en maritieme veiligheid. De Rode Zee en het Suezkanaal zijn een belangrijke levensader voor de internationale koopvaardij. De illegale raket- en droneaanvallen van Houthi's zetten de veiligheid in deze regio fundamenteel onder druk.

De VVD steunt daarom de doelstellingen van de missies Aspides en OPG, en specifiek de doelstellingen van de Nederlandse bijdrage door middel van de Karel Doorman. Daarnaast vindt de VVD het van geopolitiek belang dat Nederland actief deelneemt aan internationale coalities van bondgenoten die militaire missies uitvoeren, zowel trans-Atlantisch als in EU-verband.

We hebben in het debat gesproken over de actuele veiligheidssituatie en de risico's op verdere escalatie in de regio. De recente massale luchtaanval van Iran op Israël heeft de spanningen in de regio verder op scherp gezet. Desondanks zijn er voldoende veiligheidswaarborgen, waardoor de risico's rond de inzet van de Karel Doorman in voldoende mate beheerst zijn.

In het debat hebben we ook gesproken over hoe deze militaire inzet de diplomatieke inspanningen om te de-escaleren in de regio kunnen ondersteunen. Ik vind het goed dat de minister van Buitenlandse Zaken daarbij ook aangaf diplomatieke druk te blijven uitoefenen om de Houthi's en de Iraanse Revolutionaire Garde op de EU-terroristenlijst te plaatsen. Ik hoop dat Nederland in lijn met mijn motie ook actief blijft uitdragen dat de juridische drempels op dit moment te hoog zijn en dat het goed zou zijn als er een alternatieve terreurlijst wordt ontwikkeld waarop de IRGC wél kan worden geplaatst, met lagere juridische drempels, zoals die ook gelden voor Europese sancties en de Amerikaanse terreurlijst. Ik weet dat de minister daarmee bezig is en dat Nederland zich daar ook voor inzet.

Samengevat steunt de VVD de doelstellingen van deze missie, vinden wij de veiligheidsrisico's en de bijbehorende maatregelen aanvaardbaar en zijn we ervan overtuigd dat onze marine deze missie goed kan uitvoeren. Daarom stemmen wij als VVD in met deze missie.

Tot slot rest mij niets anders dan onze militairen veel succes en kracht te wensen. Ik hoop dat de Nederlandse inzet voorspoedig zal verlopen en ik wens onze militairen, hun families en hun vrienden een behouden thuiskomst.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. Nu is het woord aan de heer Stoffer, die namens de SGP gaat spreken. Gaat uw gang.

De heer **Stoffer** (SGP):

Voorzitter. In 1910 voer de jonge marineofficier Karel Doorman — de heer Tuinman refereerde al aan hem — al op het pantserschip Tromp richting Nederlands-Indië. Die lange reis ging ook door de Golf. Zoals Mark Twain zei: de geschiedenis herhaalt zich niet maar rijmt wel. Wij sturen vandaag namelijk het Joint Support Ship Karel Doorman na de Zr.Ms. Tromp naar de Golf.

We hebben zojuist een goed commissiedebat gehad met de ministers. De SGP stond daarin stil bij de overkoepelende missie, de aansturing, de risico's en de kosten. De vragen die we hadden, zijn prima beantwoord. Het blijft belangrijk dat wij de drie pijlers defensie, diplomatie en ontwikkelingssamenwerking gelijk op laten trekken en alle drie steunen. Deze missie die nu voorligt, vult de militaire pijler in. Dat steunt de SGP van harte. We wensen de bemanning van Zr.Ms. Karel Doorman dan ook Gods zegen, een behouden vaart en een veilige terugkeer toe. We wensen de families en het thuisfront dat achterblijft uiteraard sterkte toe.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. Nu gaat de heer Dassen spreken, namens de fractie van Volt. Gaat uw gang.

De heer **Dassen** (Volt):

Dank, voorzitter. Ik dank de ministers voor de beantwoording. Vandaag spreekt mijn fractie haar steun uit voor de missie van Zr.Ms. Karel Doorman als onderdeel van de Europese missie Aspides en support aan Operation Prosperity Guardian. Het is ontzettend goed dat Nederland onderdeel is van deze Europese missie en dat Europa verantwoordelijkheid neemt en de geopolitieke positie op het wereldtoneel versterkt. De aanvallen van de Houthi's op internationale schepen staan haaks op het internationaal zeerecht, het recht en de vrijheid om te varen in de Rode Zee. Het steunen van de missie is dan ook noodzakelijk om de vrije doorgang van de scheepvaart in de Rode Zee te waarborgen en de veiligheid van de bemanningsleden te bewaren. Op deze manier draagt deze missie ook bij aan de economische stabiliteit en onze welvaart.

Voorzitter. Ook vandaag wil ik benadrukken dat internationaal recht geen keuzemenu is. Nederland moet pal voor het internationaal recht blijven staan en dat bevorderen en versterken. Het internationaal recht brengt ons als samenleving voorspoed en rechtvaardigheid. Het slecht geschillen. Het uitblijven van een adequate reactie op schendingen van het internationaal recht zet het internationaal recht verder onder druk. Uiteindelijk raakt dat ons allemaal.

Voorzitter. Eerder hebben we de missie van Zr.Ms. Tromp gesteund. Vandaag zullen we de missie van Zr.Ms. Karel Doorman ook steunen. Die is belangrijk voor de vrije doorgang van de scheepvaart in de Rode Zee. Ik wens namens Volt alle bemanningsleden een behouden vaart en heel veel succes op hun missie. Ik wens iedereen die thuis blijft veel sterkte tijdens de afwezigheid van hun geliefden en familie.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. Mevrouw Piri gaat nu spreken namens de fractie van GroenLinks-PvdA. Gaat uw gang.

Mevrouw **Piri** (GroenLinks-PvdA):

Voorzitter. Eerder vanavond hebben wij als commissie voor Buitenlandse Zaken met de ministers gesproken over de Nederlandse bijdrage aan de EU-operatie Aspides in de Rode Zee. Door de scheepvaart te begeleiden in het Rode Zeegebied gaat Aspides een belangrijke rol spelen in de bescherming van de vrije doorvaart tegen de aanvallen van de Houthi's. Mijn fractie verwelkomt de bijdrage die Nederland levert aan zowel de missie Operation Prosperity Guardian als de EU-operatie. Hierbij wil ik ook mijn dank uitspreken aan de bemanning van Zr.Ms. Tromp, die vandaag zijn missie in de Rode Zee heeft afgerond, zoals we net hoorden.

Voorzitter. Het is van belang dat we ook blijven inzetten op het diplomatieke traject, zoals de ministers zelf ook aangaven. Allereerst moeten we blijven inzetten op het gesprek met de Houthi's zelf om hen, voor zover dat mogelijk is, te bewegen tot het stoppen van de beschietingen. Maar we moeten natuurlijk ook inzetten op de-escalatie in de rest van het Midden-Oosten. Een staakt-het-vuren in Gaza is daarvoor essentieel.

Voorzitter, tot slot. Mijn fractie stemt in met deze missie. Ik wil de mannen en vrouwen die uitgezonden zijn een veilige missie en een behouden thuiskomst wensen. Hun familie en geliefden wens ik sterkte tijdens hun afwezigheid.

Dank u wel.

De voorzitter:

Hartelijk dank. De heer Ceder gaat nu spreken namens de fractie van de ChristenUnie. Gaat uw gang.

De heer Ceder (ChristenUnie):

Voorzitter. De spanning in het Midden-Oosten is toegenomen sinds we bijna een maand geleden hier de inzet hebben besproken van het luchtverdedigingsfregat Tromp. Toen hadden we het alleen over de Houthi's die schepen aanvielen. Gezien de verdere escalatie tussen Iran en Israël hangt inmiddels de kans op een verdere directe confrontatie als dreiging boven het gebied waar ons volgende schip, de Zr.Ms. Karel Doorman, de komende maanden zal opereren. Vooralsnog hebben ons geen berichten bereikt dat de Tromp in actie heeft moeten komen. Dat is op zichzelf goed nieuws. Maar zoals ik al eerder heb benadrukt, is de internationale situatie gespannen. De Karel Doorman zal langer in het gebied blijven dan de Tromp, en beschikt bovendien niet over dezelfde capaciteiten om aanvallen tegen te gaan of af te slaan. Dat betekent dat we deze missie zwaarder wegen, en dat die wat mijn fractie betreft in principe met nog meer risico's omgeven is. Ook de Karel Doorman kan, zoals eerder aangegeven, een doelwit worden voor Houthi-rebellen in Jemen. De Houthi's zetten hypermoderne wapens in tegen schepen. Daarbij dient vermeld te worden dat deze afkomstig zijn uit Iran.

Voorzitter. Bij het vorige debat, over de inzet van de Tromp, zei de minister dat Iran de Houthi's geen opdracht kan geven om bepaalde handelingen te verrichten, dat de Houthi's behoorlijk autonoom zijn en dat ze hun eigen afwegingen maken. Ze volgen adviezen niet altijd, zei de minister toen. Dat impliceert dat Iran soms adviezen geeft die dus kennelijk wel opgevolgd worden door de Houthi's. Heeft de minister daar inderdaad aanwijzingen voor? Wat betekent dat voor de missie?

Voorzitter. De ChristenUnie vindt het hoe dan ook een goede zaak dat Nederland nu met de Karel Doorman gaat bijdragen aan de Europese missie Aspides. Deze missie opereert anders dan Operation Prosperity Guardian. Daarom zou ik graag nog wat vragen over deze manier van werken. Hoeveel schepen dragen in totaal bij aan de missie Aspides? De missie begeleidt commerciële schepen door de Rode Zee, maar hoe verdeelt Aspides de beschermende aandacht over de schepen die daar varen en hoe passen de taken van de Karel Doorman in die opzet? Gaat het schip zich vooral buiten de risicogebieden ophouden, wachtend op verzoeken om bijstand van andere schepen, of vaart de Karel Doorman meestal mee met andere schepen die het schip kunnen beschermen tegen aanvallen? Ik hoop dat de minister daar nog iets over kan toelichten.

Voorzitter. Ten aanzien van de beoordeling kan de ChristenUnie zoals gezegd de achterliggende en concrete doelstelling van de inzet van de Karel Doorman steunen. Er zijn reële risico's, die wij aangegeven hebben, maar gezien het belang dat gediend wordt, achten wij deze gerechtvaardigd. Juist in dat besef wensen wij alle betrokken mannen en vrouwen een behouden vaart en Gods bescherming toe. Daarmee wensen we ook alle mensen die thuisblijven veel sterkte toe.

Tot zover, voorzitter.

De voorzitter:

Dank voor uw inbreng.

De heer Brekelmans (VVD):

Misschien even een kort punt. Ik begrijp de vragen die heer Ceder stelt heel goed. Alleen, sommige

zijn net ook al behandeld. Ik begrijp dat de heer Ceder daar misschien niet bij kon zijn. Dat verwijt ik hem verder niet. Maar mijn vraag aan de minister is om nieuwe vragen te beantwoorden maar niet in herhaling te treden, ook gezien het tijdstip.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):

Dat kan ik begrijpen. Ik was inderdaad aanwezig bij een plenair debat. De antwoorden op al beantwoorde vragen zal ik teruglezen. Dank voor deze opmerking.

De **voorzitter**:

Dank. De volgende spreker is de heer Bontenbal, die spreekt namens het CDA. Gaat uw gang.

De heer **Bontenbal** (CDA):

Dank u wel, voorzitter. Vanavond sta ik hier namens de CDA-fractie om onze steun uit te spreken voor de bijdrage van het Joint Support Ship Karel Doorman aan Operatie Aspides van de Europese Unie en aan de multinationale coalitie Operation Prosperity Guardian. Bescherming van het recht op vrije doorvaart en bescherming van de scheepvaart zijn van groot veiligheidsbelang en economisch belang voor Nederland en Europa. Sinds november wordt de doorvaart door de Rode Zee ernstig bedreigd door aanvallen van de Houthis in Jemen. Dit vormt een ernstige bedreiging voor de internationale rechtsorde.

Wat het CDA betreft is het daarom zeer terecht dat de internationale gemeenschap zich inzet voor het beschermen van de zeevaart in de Rode Zee en de westelijke Golf van Aden. Daarbij is het ook van groot belang dat Nederland zelf een actieve rol vervult, omdat we niet de Verenigde Staten iedere keer alleen het werk moeten laten opknappen. Het kabinet schrijft terecht dat Nederland zich met deze proportionele bijdrage aan Operatie Aspides en Operation Prosperity Guardian een betrouwbare partner toont die zijn verantwoordelijkheid neemt.

Voorzitter. Zoals alle fracties net ook al hebben gezegd, wil ik de bemanning van de Tromp bedanken voor hun werk. Namens het CDA wil ik de bemanning van de Karel Doorman ook een goede vaart en een behouden thuiskomst wensen. Ook degenen die thuisblijven, wensen wij veel sterkte toe.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. De heer Kahraman gaat nu spreken namens Nieuw Sociaal Contract. Gaat uw gang.

De heer **Kahraman** (NSC):

Voorzitter. Naar aanleiding van het voorgaande commissiedebat en de beantwoording van de vragen door de ministers is de NSC-fractie gerustgesteld ten aanzien van de verdedigende mogelijkheden van de Karel Doorman zelf en de ondersteuning die het hierbij krijgt van meevarende fregatten van partnerlanden.

Voorzitter. NSC steunt deze missie niet alleen vanwege de noodzaak van de inzet van de Nederlandse marine bij deze Europees geleide missie, maar ook als belangrijke bondgenoot van de NAVO, als onderdeel van de Europese Unie en als belangrijke handelspartner voor de wereldhandel.

Voorzitter. De NSC-fractie is trots op onze mannen en vrouwen die zich dag en nacht inzetten voor vrede en veiligheid in deze wereld, zeker in deze tijden, waarin we te maken hebben met veel spanningen en mogelijke escalaties.

Voorzitter. NSC wenst de bemanning van Zr.Ms. Karel Doorman een behouden vaart en dankt de familie en vrienden thuis voor hun steun en toeverlaat aan onze militairen.

De **voorzitter**:

Hartelijk dank. Mevrouw Dobbe gaat nu spreken namens de Socialistische Partij. Gaat uw gang.

Mevrouw **Dobbe** (SP):

Dank, voorzitter. Dank ook aan de ministers voor de beantwoording van vandaag. Ik begon het

debat van vandaag met dat het belangrijk is om wat er gebeurt in de Rode Zee in samenhang te bekijken en te beschouwen. Er zijn drie missies in de Rode Zee waaraan Nederland meedoet met als doel: de-escalatie en veiligheid. Ik zei eerder al: op dat doel is niks tegen. De-escalatie en veiligheid wil iedereen en zijn ook hard nodig.

Maar wij hebben wel grote moeite, zoals ik eerder ook heb gezegd, met de offensieve missie Poseidon Archer. Daarbij vinden onder leiding van de VS en het VK luchtaanvallen plaats in Jemen. Wij hebben eerder al onze twijfels geuit over het volkenrechtelijk mandaat van die bombardementen in Jemen. De missie van de Karel Doorman is onderdeel van Prosperity Guardian en Aspides, die informatie uitwisselen met de offensieve missie van de VS en het VK. Ik heb net als bij het debat over de missie van de Tromp gevraagd of de garantie er kan zijn dat die informatie-uitwisseling met Poseidon Archer er niet zal zijn. Die heb ik net als de vorige keer niet gekregen.

Ook heb ik de minister horen zeggen: het is en-en-en, dus defensieve en offensieve missies die samenwerken en samen toeleven naar de missie in de Rode Zee. Zo zal het in de praktijk ook gaan. Daarom maken wij hetzelfde voorbehoud als bij de missie van de Tromp. Als de Nederlandse steun voor Poseidon Archer stopt of er komt een garantie dat er geen informatie-uitwisseling en samenwerking zal zijn tussen de drie missies in het gebied, dus informatie die gebruikt kan worden voor luchtaanvallen of bombardementen door de VS of het VK, dan zullen we deze missie steunen, en anders niet. Ik vraag de minister dus nogmaals om dat aan ons toe te zeggen.

Dan rest mij, voordat de interruptie van de heer Paternotte komt, vooral nog om de bemanning van de Karel Doorman heel veel sterkte en een behouden en veilige vaart te wensen, ook voor de mensen die thuis op hen wachten. Ze zijn namelijk al vertrokken.

De heer **Paternotte** (D66):

Bij dat laatste sluit ik me natuurlijk aan.

Mevrouw Dobbe gaf aan: zolang we niet zeker weten dat de Karel Doorman in dat gebied niet indirect toch kan bijdragen aan Poseidon Archer, hebben wij daar moeite mee. Ik heb in het commissiedebat goed geluisterd naar de minister en in tegenstelling tot de Tromp kan voor de Karel Doorman worden gezegd dat dat schip daar op geen enkele manier heen gaat of erop is uitgerust om daar allerlei inlichtingen te verzamelen die gebruikt zouden kunnen worden voor Poseidon Archer, gezien het karakter van de bijdrage. De vraag is: maakt het voor de SP nog een verschil dat dit schip daar echt puur is om andere schepen te helpen die bezig zijn om de doorvaart daar veilig te houden en de koopvaardij te beschermen?

Mevrouw **Dobbe** (SP):

Als dat zo was, dan zouden we dat kunnen steunen. Maar er is wel degelijk informatie-uitwisseling tussen die verschillende missies. Zelfs al vindt informatieverzameling met de Karel Doorman op een andere manier plaats dan met de Tromp, er zal informatie uitgewisseld worden. Tenzij de ministers nu de garantie geven dat er aan Poseidon Archer geen informatie gegeven zal worden waardoor het VK en de VS bombardementen in Jemen zullen uitvoeren, kunnen wij dat niet steunen.

De **voorzitter**:

Dank voor uw inbreng. Tot slot is van de zijde van de Kamer het woord aan de heer De Roon. Hij spreekt namens de Partij voor de Vrijheid.

De heer **De Roon** (PVV):

Voorzitter, dank u wel. Ik had in het commissiedebat aan de bewindslieden gevraagd waarom de Karel Doorman nou eigenlijk niet gewoon begeleiding krijgt van een Nederlands fregat, aangezien je dan precies weet waar je aan toe bent. Ik heb daar eigenlijk geen antwoord op gekregen, dus mijn conclusie is dat dat om de een of andere reden niet mogelijk was. Maar als het anders is, horen we dat nog.

Verder is in het commissiedebat door de bewindslieden gesteld dat we met deze deelname niet alleen onszelf en EU-operatie Aspides een genoeg doen, maar ook operatie Poseidon Guardian, de Amerikaanse operatie. Ik moet er dan wel bij zeggen dat de Amerikanen daar helemaal niet om gevraagd hebben. Uiteraard gaan ze geen nee zeggen als je zegt: we hebben een schip dat bij kan tanken met een medische faciliteit, willen jullie daar wellicht gebruik van maken? Maar ze hebben

er in ieder geval niet om gevraagd, dus zo belangrijk was het kennelijk niet voor de VS. De totstandkoming van EU-operatie Aspides is eigenlijk toeval, veroorzaakt door een land, Spanje, dat uiteindelijk zelf niet mee blijkt te doen; ook weer zoiets raars. Mijn indruk is dat Aspides met behoorlijke spoed in elkaar is gezet.

Dan hebben we dus straks de Karel Doorman in dat gebied, want er is voldoende steun; dat zie ik sowieso al. Die blijft dan zo veel mogelijk uit de hoogrisicozone. Maar ik begreep dat die daar toch in gaat als het nodig is, met name als die daar medische hulp moet verlenen. Dan wordt die wel begeleid door een fregat van een van de deelnemers van Aspides. Maar wil je dan begeleid worden door een fregat als Hessen, dat als het erop aankomt een kostbare drone van een bondgenoot van de Verenigde Staten neerschiet in plaats van een drone van de vijand? Of door een fregat als het Belgische schip Louise-Marie, dat als het erop aankomt probeert een raket af te schieten die in de lanceerbuis blijft steken, waarna de andere bewapening van de Louise-Marie ook geen drone neer kan halen? Wil je op die manier begeleid worden? Ik zou zeggen van niet. Dat moet je niet willen.

Dat betekent in mijn ogen dat we toch twijfels moeten hebben over de gedegenheid van de bescherming van de Karel Doorman als het erop aankomt. Dat betekent voor de PVV ook dat wij vinden dat we aan zo'n missie, of het nou een EU-missie is of wat anders, eigenlijk niet mee zouden moeten willen doen. Dat is ons standpunt. Dat betekent dus ook dat ik hier zal uitspreken dat de PVV deze missie niet steunt. Dat neemt natuurlijk allemaal niet weg dat die toch gaat. Dat is al duidelijk geworden. Hij is al onderweg en daar is voldoende steun voor in deze Kamer. Uiteraard wensen we dan dat het allemaal goed afloopt met de bemanning. We wensen hun thuisfront ook voldoende steun in deze moeilijke tijd voor hen. Uiteraard wensen we ook dat de Karel Doorman alles kan doen waarvoor die wordt ingezet. We zijn natuurlijk op zich niet tegen het idee dat je de Houthi's moet bestrijden en dat je daarvoor steun moet verlenen, maar in dit verband vinden wij het te risicovol en zullen we daar dus geen steun aan verlenen.

Dank u, voorzitter.

De voorzitter:

Dank voor uw inbreng. Kunt u nog even blijven staan? De heer Paternotte heeft namelijk nog een vraag voor u.

De heer Paternotte (D66):

Begrijp ik goed uit de inbreng van de heer De Roon dat als de Karel Doorman onder de vlag van Operation Prosperity Guardian zou worden gestuurd met verder dezelfde voorzorgsmaatregelen, de PVV dat wel zou kunnen steunen?

De heer De Roon (PVV):

Dat zou kunnen, maar dan willen we uiteraard wel een deugdelijk verhaal zien over hoe het de Karel Doorman dan precies vergaat in de Prosperity Guardian. Maar eigenlijk is het een theoretische vraag, want de Amerikanen hebben daar helemaal niet om gevraagd. Ik weet niet waar u naartoe wilt, maar de Amerikanen hebben helemaal niet gevraagd om dat schip. Die gaan ervan uit dat zij dat voldoende zelf kunnen. Als er meerdere schepen zijn, is het een kwestie van "dubbeldik is lekker". Als er twee tankstations zijn waar je terechtkunt, is dat altijd beter dan één. Maar ze hebben er helemaal niet om gevraagd.

De heer Paternotte (D66):

Er is door beide ministers vrij duidelijk gemaakt: hoe meer inzet van meer landen met meer capaciteit in de Rode Zee, hoe veiliger je het daar kunt maken en hoe beter je de wereldhandel kunt beschermen. De heer De Roon zegt zelf dat die zo belangrijk is. Ik stelde de vraag, omdat ik wilde weten of het grote bezwaar erin zit dat het een Europese missie is, zoals de PVV in het verleden vaker een Europese missie niet heeft gesteund. We weten dat de PVV inmiddels ietsjes anders over Europa is gaan denken. Ik vind het jammer dat dat zich niet uitstrekt tot het maken van de keuze om op deze manier een bijdrage te leveren aan de vrije doorvaart in de Rode Zee.

De heer De Roon (PVV):

Welke missie het ook is, of het nou een NAVO-missie, een Amerikaanse missie of een EU-missie is: die missie moet wel klinken als een klok. Maar dat doet deze EU-missie niet. Zelfs als ons standpunt zou zijn om wel aan EU-missies mee te kunnen doen, dan zou ik toch nog steeds over deze missie zeggen dat die naar mijn idee niet als een klok klinkt. Dan wens ik ons kostbare schip

en vooral onze kostbare bemanning niet aan risico's bloot te stellen waaraan ze niet blootgesteld zouden moeten worden. Je moet niet opereren met een schip naast je dat per abuis een drone van een bondgenoot neerschiet. Een ander schip komt helemaal niet opdagen, omdat het lanceren van raketten niet lukt. Zo moet je niet aan zo'n wedstrijd beginnen, vind ik.

De heer **Stoffer** (SGP):

Als ik de collega's beluister, is er redelijk brede steun voor deze missie. Parallel aan deze missie, die tot ergens in augustus zal plaatsvinden, lopen er natuurlijk ook gesprekken aan de formatietafel. Als die succesvol blijken te zijn, zou er ruim voor augustus een kabinet kunnen zitten waar de PVV aan deelneemt. Betekent dat nog iets voor de missie die zo dadelijk doorgang lijkt te gaan vinden?

De heer **De Roon** (PVV):

Daar kan ik natuurlijk helemaal niet op vooruitlopen. Ik weet niet hoe over een x-aantal weken of maanden, wanneer er een kabinet zou zijn zoals de heer Stoffer schetst, de situatie met die missie is en hoe de PVV en onze coalitiepartners er op dat moment over denken. Met de beste wil van de wereld zou ik hier geen antwoord op kunnen geven, want het hangt af van een situatie in de toekomst.

De heer **Stoffer** (SGP):

Laat ik de vraag iets scherper stellen. Stel dat hier dadelijk breed draagvlak voor is. Kunnen we dan met elkaar stellen dat dit schip niet ergens in juni of begin juli in één keer wordt teruggehaald omdat er een ander kabinet zit?

De heer **De Roon** (PVV):

Als een schip moet worden teruggehaald, is daar natuurlijk altijd een reden voor. Dat kunnen allerlei redenen zijn. Ook daarvan zeg ik: ik ga daar niet op vooruitlopen. Dat kan ik ook niet doen, want ik weet niet hoe de situatie op dat moment is. Het spijt mij zeer, maar dat gaat gewoon niet.

De **voorzitter**:

Dank voor uw inbreng. We zijn aan het einde van de termijn van de Kamer. We gaan gelijk door met de termijn van de zijde van de regering. Ik geef als eerste het woord aan de minister van Buitenlandse Zaken. Gaat uw gang.

Termijn antwoord

Minister **Bruins Slot**:

Voorzitter. Nederland hecht aan de bevordering van de internationale rechtsorde. Een belangrijk onderdeel daarvan is, zoals de Kamerleden ook aangaven, het behoud van de vrije doorvaart. Het bevorderen van de maritieme veiligheid en ongehinderd transport van goederen over zee is een direct Nederlands en Europees veiligheidsbelang en economisch belang. Sinds november vorig jaar hebben meer dan 50 aanvallen door de Houthi's plaatsgevonden op marineschepen en commerciële schepen. Hiermee belemmeren de Houthi's het beginsel van de vrije doorvaart en bedreigen zij de maritieme veiligheid. Afgelopen periode hebben het kabinet en veel andere landen diplomatieke inzet geleverd om ervoor te zorgen dat men hiermee zou stoppen, maar dat heeft niets uitgemaakt. Dat maakt dat we eerst met de Tromp zijn begonnen en nu verdergaan met de Doorman.

Voorzitter. Ik zal kort de overwegingen noemen om dit te doen. Het is namelijk van belang dat die in de plenaire zaal worden vastgelegd. Het eerste is dat de Houthi's niet-statelijke actoren zijn die niet terugdeinzen voor de inzet van serieuze wapensystemen en die een directe bedreiging vormen voor de scheepvaart en voor het beginsel van vrije doorvaart. Diplomatieke inspanningen hebben geen zin gehad. Ik zeg de heer Paternotte na: met hun acties vormen de Houthi-eenheden een gevaar voor de internationale rechtsorde. De aanvallen van de Houthi's lijken willekeurig en ze bedreigen daarmee de commerciële en militaire scheepvaart. Daarmee staat het beginsel van vrije en veilige doorvaart onder druk, het beginsel dat iedereen daar vrij doorheen mag varen. We hebben ook op economisch vlak mondiale en Nederlandse belangen in dit gebied. Een derde van het containerverkeer gaat door de Rode Zee heen. Ook 12% van de wereldhandel gaat door de

Rode Zee heen. De aanvoerketens staan onder druk, de prijzen van de containers zijn omhooggegaan en men moet acht tot twaalf dagen omvaren.

Voorzitter. Tot slot. Zoals ik al tegen de heer Dassen zei, is dit ook een moment waarop de Europese Unie als geheel laat zien dat zij een geopolitieke speler is, dat zij verantwoordelijkheid neemt op het moment dat het nodig is, zoals de heer Bontenbal ook zei, en dat zij dus niet alleen over de schouders naar anderen kijkt, maar ook bereid is om haar eigen verantwoordelijkheid te nemen voor de veiligheid van de Europese landen zelf en anderen die daar varen. Om af te sluiten met de woorden van de heer Tuinman: we zijn bezig met beschermen wat ons dierbaar is. Daarom wil ik de Kamer ook danken voor de brede steun en de vragen die de Kamer gesteld heeft.

Nog kort over de rol van Iran, aanvullend op wat al gewisseld is tijdens het debat. Tegen de heer Ceder zeg ik dat de Houthi's autonoom opereren. Ze werken wel nauw samen met Iran, maar staan niet onder controle van Iran. Dat maakt dat de sancties die we van de week hebben aangenomen in de Europese Unie echt van groot belang zijn ten aanzien van die ballistische raketten.

Ik ben het met de heer Stoffer eens dat het hier uiteindelijk gaat om het voortzetten van diplomatie, defensie en ontwikkelingssamenwerking. Het moet altijd hand in hand gaan. Wij houden nog steeds vast aan die diverse sporen.

Tegen mevrouw Dobbe zeg ik dat we uiterlijk 31 mei heroverwegen of we doorgaan met de inzet in Poseidon Archer. We laten de Kamer natuurlijk weten wat onze beslissing is geweest.

Voorzitter. Dan rest mij de Kamer te bedanken voor de brede steun en de militairen van de Tromp die daar zijn voor hun inzet. De militairen en anderen die aanwezig zijn op de Karel Doorman wens ik een hele goede missie en een behouden thuiskomst. Ik wil het thuisfront heel veel succes wensen, want voor hen is het ook een missie. Wat nodig is, gaat in die zin hand in hand: goed opgeleide militairen en een stevig thuisfront dat er ondertussen voor zorgt dat alles blijft draaien.

Mevrouw **Dobbe** (SP):

Ik liet de minister die laatste belangrijke woorden, die we natuurlijk allemaal delen, nog even uitspreken. Ik heb net al gezegd, en in de afgelopen uren ook, dat onze steun voor deze missie voorwaardelijk is aan onze deelname aan Pros... Poseidon ...

Minister **Bruins Slot**:

Archer.

Mevrouw **Dobbe** (SP):

Poseidon Archer. Ik hoor dat dat op 31 mei wordt heroverwogen. Kunnen we daaraan voorafgaand een debat daarover hebben?

Minister **Bruins Slot**:

Het is altijd aan de Kamer zelf om wel of niet debatten te voeren. Het is natuurlijk een bijdrage die geen artikel 100 was, omdat het een niet-operationele stafofficier is. Het is ook een uitgezonden individu. Op het moment dat wij onze afweging hebben gemaakt, zullen we dat aan de Kamer laten weten. Maar het is altijd aan de Kamer of zij ons naar de Kamer halen om wel of niet ergens over te debatteren. Dat is niet aan mij.

Mevrouw **Dobbe** (SP):

Oké. Dan zullen we dat doen.

De **voorzitter**:

Dank aan de minister voor haar inbreng. Dan geef ik nu het woord aan de minister van Defensie.

Minister **Ollongren**:

Voorzitter. Heel veel dank, met name natuurlijk aan de woordvoerders: degenen die zonet met ons het debat hebben gevoerd, maar ook degenen die zich speciaal voor deze plenaire afronding bij ons hebben gevoegd.

De Doorman en haar bemanning, waar we het over hebben vandaag, zijn op dit moment onderweg naar de Rode Zee om zich aan te sluiten bij Aspides, maar ook om steun te verlenen aan Prosperity Guardian. Twee missies met één doel, namelijk om te zorgen voor veilige en vrije doorvaart door de Rode Zee. Dankzij deze inzet levert Nederland een bijdrage aan maritieme veiligheid en aan het beschermen van onze economische belangen, zoals net is betoogd. Het stelt ons ook in staat om weer te laten zien dat wij een betrouwbare partner en bondgenoot zijn, in dit geval met invulling van hoofdtaak twee. De Doorman staat inderdaad in een mooie, lange Nederlandse traditie, zoals de heren Stoffer en Tuinman beiden memoreerden. Het is goed om stil te staan bij onze maritieme traditie, ook de traditie van het naamgeven van de schepen. Ik vond het mooi om dat hier vandaag te horen. Dank daarvoor.

De doelstelling van de Doorman. Het is een bevoorradingschip met tankcapaciteit en medische capaciteit. Het kan dus een belangrijke ondersteunende rol spelen voor beide missies. Het zal de effectiviteit van Aspides versterken en beide missies verbeteren en ondersteunen. Dat is heel erg goed.

In het vorige debat stelde de heer Ceder nog een aantal vragen. Ik denk dat ik die in het debat uitvoerig heb besproken. De heer Brekelmans moedigde mij aan om dat niet nog een keer te herhalen, dus als de heer Ceder het goedvindt, verwijs ik naar het debat. Ik vind het wel belangrijk om hier nog een keer te herhalen dat we goede afspraken hebben gemaakt over de wijze van opereren en inzetten van de Karel Doorman, wat erop neerkomt dat het zijn taken kan uitoefenen buiten het hoogrisicogebied. Als er toch een reden is om het hoogrisicogebied in te willen gaan, zal het worden geëscorteerd door een of meer fregatten die wel beschikken over de capaciteiten om bescherming te bieden.

Daarnaast zei mevrouw Dobbe — ik denk dat daar door mijn collega al op is gereageerd — dat de SP het alleen zou kunnen steunen als er geen verband was met Poseidon Archer. Dat is er. Het delen van die inlichtingen ... In ons belang en in het belang van de veiligheid van de Doorman is het belangrijk om die beeldopbouw goed te doen en dat goed met elkaar uit te wisselen. Op dat punt kunnen we dus geen toezegging doen. Maar u heeft net met mijn collega gesproken over het moment waarop wij weer een afweging zullen maken. Dat zullen we doen. Daar zullen we, zoals gezegd, de Kamer over informeren.

De heer De Roon haalde met enig genoegen een aantal incidenten aan die zich hebben voorgedaan bij schepen van partners van Nederland. Dit zijn belangrijke partners, NAVO-partners. Dit zijn schepen met professionals die inderdaad in de uitvoering soms tegen problemen aanlopen. Dat hebben we allemaal. Het is mensenwerk. Het is een nieuwe missie, met een hele serieuze dreiging, namelijk ballistische raketten. Natuurlijk moet je dan goed voorbereid dat gebied ingaan. Als schepen daar meer tijd voor nodig hebben omdat ze zeker willen weten dat het goed is, moeten we ze die tijd gunnen en moeten we niet smalend doen over de inzet. Dat wilde ik toch gezegd hebben. Ik begrijp ook dat de heer De Roon sowieso niet van zins is om deze missie te steunen, maar goed, daar neem ik kennis van. Wat ik hem nog wel kan zeggen, is dit. Hij vindt dus dat wij de Karel Doorman zelf moeten begeleiden met een Nederlands fregat. Ons Nederlandse fregat dat we daarvoor beschikbaar hadden, is net vertrokken, doorgevaren naar de Pacific. Dat was bekend bij de Kamer. Wij hebben daarover afspraken met andere landen gemaakt. In dat verband voelen wij ons veilig en prettig.

De heer **De Roon** (PVV):

Ik moet toch zeggen dat ik ernstig bezwaar maak tegen de weergave die de minister nu van mijn intenties geeft, alsof ik met enig genoegen wijs op dingen die mis zijn gegaan, alsof ik dat smalenderwijs heb gedaan. Dat is absoluut onzin. Het is uit pure bezorgdheid dat ik denk: ik vertrouw de opzet van die missie gewoon niet genoeg om te zeggen dat we onze Karel Doorman en onze mensen met de ogen dicht daaraan kunnen toevertrouwen. Dat is mijn inzet. Ik vind het echt beneden peil dat de minister dat nu zo verdraait. Ik vraag haar ook om die woorden terug te nemen.

Minister **Ollongren**:

Als de heer De Roon mij nu garandeert dat zijn opmerkingen niet smalend en denigrerend waren bedoeld, dan neem ik dat uiteraard van hem aan en dan wil ik dat bij dezen ook corrigeren, want ik hoor hem nu zeggen dat dat niet zo bedoeld was. Het kwam zo op mij over, maar als het niet zo bedoeld was, dan neem ik dat uiteraard aan op zijn woord.

Voorzitter. Ik wil graag afronden. Wat wij nu gaan doen, kan alleen maar dankzij de inzet van onze militairen en inderdaad ook van hun thuisfront, zoals net al mooi gezegd. Ik wil mijn dank en mijn waardering voor de professionaliteit uitspreken. Dank nogmaals aan de Kamer dat wij dit soort besluiten zorgvuldig en niet lichtzinnig nemen. Dat is belangrijk. Wij werken hierbij trouwens samen met een Zweeds medisch team. Dat hebben we in het debat hiervoor, in de kleinere zaal in het commissiedebat, met elkaar besproken. Dus ik zal dit ook overbrengen aan mijn Zweedse collega en ook hen daarvoor bedanken. Dat is ook een mooi voorbeeld van samenwerking op één schip. Dan rest ook mij niets anders dan met u allen hier aanwezig de bemanning een behouden vaart en een hele succesvolle missie te wensen.

Dank u wel.

De voorzitter:

Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de beraadslagingen. Namens alle Kamerleden wens ik onze militairen die worden uitgezonden een veilige missie en een behouden thuiskomst, en hun familie, geliefden en vrienden veel succes en sterkte. Ook zeg ik, denk ik, namens alle Kamerleden hartelijk dank aan de bemanning van de Zr.Ms. Tromp voor het werk dat zij hebben verricht. Dank aan de bewindslieden en de leden.

De beraadslaging wordt gesloten.